

Z ZAGADNIEŃ GEMINATÓW W JĘZYKU RUMUŃSKIM

HENRYK MISTERSKI

Jedną z najbardziej frapujących i nie zawsze do końca wyjaśnionych spraw w fonetyce języka rumuńskiego pozostaje kwestia, a dokładniej, status spółgłosek podwójnych – geminatów w jej procesie ewolucyjnym, z odniesieniem także do ich obecnego udziału w tym języku. Gramatyka języka rumuńskiego z 1954 r. (*Gramatica limbii române*), nazywana powszechnie Gramatyką Akademii, zdecydowanie podkreśla, że w języku rumuńskim nie ma spółgłosek długich, podobnie jak nie ma też samogłosek długich, za wyjątkiem kilku derywatów z prefiksami: *în-*, *inter-*, pochodzących od słów rozpoczynających się na spółgłoskę *n*, względnie *r*, które noszą znamiona spółgłosek długich. Jako przykłady podaje się zgodnie z wymogami ortografii takie przykłady jak: *a înnegri* (czernić), *a înnoda* (wiązać, supłać), *a înnoi* (odnawiać), *a înnopta* (zapadać: o nocy, zanocować) itd. Podkreśla tam się również, że bardzo wielu użytkowników tego języka wymawia wyżej podane przykłady z jednym *n*, a więc: *a înegri*, *a înoda*, *a înoi* czy też *a înopta* i fakt ten nie jest uznawany (odczuwany) jako zabieg neliteracki.¹

Al. Graur uważa, że w różnych językach spotykamy spółgłoski długie bądź jako dźwięki samoistne (np. w języku włoskim), bądź jako wynik dwóch identycznych spółgłosek równolegle usytuowanych, co ma miejsce w przypadku

¹ „În limba română nu există consoane lungi, cum nu există nici vocale lungi. Totuși în câteva derivate cu prefixele *în-*, *inter-* de la cuvinte care încep cu *n* respectiv *r*, sînt posibili un *n* sau *r* lung. Ortografia cere doi *n* în cuvintele *a înnegri*, *a înnoda*, *a înnoi*, *a înnopta*, ceea ce nu e simțit ca neliterar”, w: podrozdział *Consoane duble*, w: *Gramatica limbii române*, tom I, Editura Academiei Republicii Populare Române, București 1954, s. 25.

języka rumuńskiego. Autor na przykładzie: *înnegrit* poleca wymowę *n* jako jednej spółgłoski.²

Florica Dimitrescu stwierdza również, że w języku rumuńskim poza spółgłoską *n* (*innopta*, *înnegri*), tylko wyjątkowo pojawiają się spółgłoski długie, jak w przypadku zaimka: *cellalt*³ (tamten, inny, drugi), względnie w wypowiedziach afektywnych: *rrău* (przym. zły, przysł. źle), *albasstru* (przym. niebieski).⁴ Podobną, względnie zbliżoną do niej wykładnię na temat spółgłosek długich w języku rumuńskim znajdziemy również w innych opracowaniach lingwistycznych.⁵

W świetle wyżej przedstawionych faktów można mówić o swoistym procesie upraszczania geminatów w języku rumuńskim. Wybitny badacz problemu Marius Sala uważa wręcz, że problem upraszczania geminatów w języku rumuńskim nie różni się od tego, który dotyka zachodnich języków romańskich, oraz że dzięki tendencji do sylaby „otwartej” dawne geminaty zostały uproszczone w dawnej Rumunii wschodniej, jak i w Rumunii zachodniej.⁶ Można też mówić o „rozluźnieniu artykulacji i tendencji do minimalnego wysiłku”.⁷

Dla pełnej orientacji dotyczącej ewolucji geminatów w języku rumuńskim, należy cofnąć się w czasie, albowiem struktura fonetyczna tego języka rozwijała się w odmiennych warunkach niż pozostałe języki romańskie i nie do końca można podzielać opinie, iż problem spółgłosek długich stanowi zaledwie marginalny wycinek opisywanego zagadnienia i że mamy do czynienia z kilkoma derywatami biorącymi udział w tym procesie.

Pomocne będą najstarsze teksty rumuńskie z XVI w. Przed XVI wiekiem język rumuński jest zaświadczony sporadycznie, głównie poprzez terminy toponimiczne i antroponimiczne oraz w mniejszym stopniu przez słownictwo rumuńskie obecne w tekstach słowiańskich, węgierskich i łacińskich.⁸

Najstarszym dotąd poznanym tekstem rumuńskim jest tzw. List prywatny: *Scrisoarea lui Neacșu* (List Neacșu) z 1521 r. List ten jest

2 Graur Al., *Introducere în lingvistică*, Editura științifică, București, 1958, s. 52.

3 Zaimek wskazujący obok postaci: *celalt*, *celalalt*, *celălalt*, *cealaltă*, *ceilaltți*, *celelalte* < *cel + alalt* << łac. *ecce-illu*, *ecce-illa*.

4 Dimitrescu Florica, *Introducere în fonetica istorică a limbii române*, Editura științifică, București 1961, s. 91.

5 Zob. m.in.: Vraciu A., *Lingvistica generală și comparată*, Editura didactică și pedagogică, București 1980, s. 142, Graur Al., *Introducere în lingvistică*, Editura științifică, București 1965, s. 68.

6 Sala Marius, *Contribuții la fonetica istorică a limbii române*, Editura Academiei R.S.R., București 1970, s. 41.

7 *Manual de lingvistică romanică, latinitate-romanitate, latina „vulgară”* (red. Niculescu Alexandru), Universitatea din București, Facultatea de limbi străine, limbi romanice și clasice, t. II, București 1979, s. 92.

8 *Crestomație Romanică*, t. I (red. Iordan Iorgu), Editura Academiei Republicii Populare Romîne, București, s. 144.

odtworzeniem tekstu starosłowiańskiego napisanego cyrylicą. Właśnie w tym tekście podwójna spółgłoska *ss* występuje w słowie *meșșter* < węg. *mester* (majster, mistrz). Okazuje się jednak, że grafia tego samego tekstu napisanego cyrylicą zakłada pewną modyfikację prawidłowego odczytu, gdyż *u* w powyższym przykładzie *meușșep* odpowiada rumuńskiemu *ș* (sz), zaś *uș* rumuńskiemu *șt* (szt).⁹

Ciekawego materiału dostarcza również *Psaltirea Hurmuzaki* (Psałterz Hurmuzakiego) napisany ok. 1504-1528 r., przetłumaczony ze starosłowiańskiego przez Eudoxiu Hurmuzaki (1812-1874). Jest to tłumaczenie części psalmów Dawida. Mamy tutaj przykłady na podwójne spółgłoski *rr*: *rrugăcunrem* (*rugăciune* < łac. *rogationem* – modlitwa, prośba), oraz: *aruncă-m* (w miejsce *aruncă* < łac. *aruncare* – rzucać).¹⁰ Na podstawie starych tekstów z XVI w., można było stwierdzić, że opozycja *r-rr* z języka łacińskiego utrzymywała się w języku rumuńskim przez długi okres czasu, że obok spółgłoski *r* (słabej), używano też spółgłoski *r* (mocnej) oznaczanej jako *rr*¹¹ i charakteryzującej się większymi możliwościami artykulacyjnymi. Trafnie zauważa lingwista Bengt Sigurd iż „Ludzki aparat mowy dysponuje olbrzymią ilością możliwości, ale pewne dźwięki są zarówno z punktu ich widzenia artykulacji, jak i percepcji bardziej uprzywilejowane”.¹²

Na uwagę zasługuje również rumuńska wersja *Pater Noster – Tatăl Nostru* z 1593 roku. Autorem transkrypcji łacińskiej modlitwy jest Luca Stroici, który przekazał tekst modlitwy Stanisławowi Sarnickiemu w Polsce. W tekście rumuńskiego tłumacza znajdujemy podwójną spółgłoskę *ss* w spójniku *ssi* w miejsce *și* < łac. *sic*, podczas gdy spółgłoskę *ș* notuje jako pojedynczą spółgłoskę *s*, a niekiedy właśnie jako podwójną. Te wahania wynikają z faktu, iż L. Stroici napotykał niewątpliwie na pewne trudności w adaptacji alfabetu łacińskiego, być może, że nawet Sarnicki odczytał wadliwie tekst rumuński. Nie można też wykluczyć wpływu języka włoskiego i polskiego na koncepcję przekładu, które to języki L. Stroici znał. Na marginesie tego zagadnienia warto zaznaczyć, że w 1864 r. B. P. Hasdeu ponownie publikuje tekst modlitwy *Tatăl Nostru*, w którym również spotykamy podwójne spółgłoski *ss*: *ssi assa* (w miejsce *așa* < łac. *eccum-sic* = taki, podobny, tak).¹³ Podobnie jak modlitwa *Tatăl Nostru* z końca

9 *Crestomație ...* Op. cit., s. 149.

10 Ibidem, s. 170.

11 Sala Marius, *Contribuții ...* Op. cit., s. 42-43.

12 Sigurd Bengt, *Struktura języka* (przekł. Wawrzyniak Zdzisław), PWN, Warszawa 1975, s. 31.

13 Mistowski Henryk, *Le „Pater Noster” roumain dans la transcription latine*, w: *Studia Romanica Posnaniensia*, UAM, t. 10, Poznań 1983, s. 14-16. Zob. również: *Crestomație ...* op. cit., s. 190-191, oraz Dimitrescu F., *Correspondențe româno-polone în scrierea românească din secolul al XVI-lea*, w: Petrică I. (red.), *Relații culturale româno-polone*, București 1982. Zob. także zróżnicowane opracowania modlitwy: Widłak Stanisław, *Tatăl Nostru*, *Textul român original* (Coresi), *Textul latin*, *Textul slav*, *Textul român modern*, w:

XVI w., także *Cartea de cîntece calvinistă* (śpiewnik kalwiński) została napisana alfabetem łacińskim ok. 1504-1528 r.

W piśmiennictwie historiograficznym XVII wieku z udziałem wybitnych kronikarzy i pisarzy, do których zalicza się takie osobistości jak Grigore Ureche i Miron Costin, geminaty należą raczej do rzadkości. Wyjątek stanowi może Miron Costin, wykształcony w Polsce i piszący także po polsku, który sporadycznie używał spółgłoski długiej *ss*, np.: ... *successorami* ... (s. 262), oraz: ... *Bassarabia, Bassarabowie* ... w: *Historija Polskimi Rytmami o Wołoskiej Ziemi i Mołdańskiej*, s. 281.¹⁴

W 1757 r. ukazuje się drukiem pierwsza gramatyka języka rumuńskiego: *Grammatica rumânescă* autorstwa Dimitrie Eustatievici'a z Braszowa (Braşov).¹⁵ Niezależnie od spółgłoski długiej *mm* w tytule wymienionej pracy, dalsze geminaty *mm* oraz *ll* spotykamy w samej pracy: *grammatica* (obecnie w języku rumuńskim: *gramatica* < łac. *grammatica* << gr. *grammatikē*), oraz: *sullava* (obecnie *silabă* < łac. *syllaba* << gr. *syllabē*).

Podobną terminologię z udziałem geminatów *mm* i *ll* spotykamy u osiemnastowiecznego gramatyka Iannache Văcărescu. Jest on autorem pracy o zasadach gramatycznych pt. *Observații sau băgări de seamă asupra regulilor gramaticii rumânești*, wydanej w 1787 r. w miejscowości Rîmnic. Z pracy pochodzi fragment: „*figurile grammaticești: ellypsis* ...”.¹⁶ Obecnie w języku rumuńskim: *elipsă* < fr. *ellipse*. W sformułowaniu *figurile grammaticești* kryje się określenie: figury stylistyczne. Sam wyraz *gramatica* rzadko pojawia się w XVII w. Do wyjątków należą dzieła: *Pravila Mateia Basaraba* oraz *Viața și petrecerea sfinților* Dosofteia.

Eugenio Coseriu¹⁷ powołując się na publikację lingwisty Hervása, m. in. *Vocabolario Poligloto [sic] al lui Lorenzo Hervás y Panduro z 1787 r.*, znajduje również słowa rumuńskie wchodzące w skład skromnego działu leksykalnego. Są tam przykłady, które weszły do słownika w oparciu o informacje uzyskane z kwestionariuszy. Z 61 haseł, w interesującej nas kwestii znajdujemy takie przykłady jak: *annul*¹⁸ (obecnie w języku rumuńskim *an, anul* < łac. *annus*), oraz *suffletul* (obecnie w języku rumuńskim *suflet*, dusza < łac. *sufflitus*).

Culegere de texte românești vechi, Wyd. Uniwersytet Jagielloński, Skrypty Uczelniane Nr. 476, Kraków 1984, s. 24-25.

14 Zob. Costin Miron, *Latopis Ziemi Mołdawskiej i inne utwory historyczne* (tłumaczenie, wstęp i komentarze Czamańska Ilona), Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 1998.

15 *Crestomajie* ... Op. cit., s. 103.

16 Byck Jacques, *Studii și articole*, Editura științifică, București 19677, s. 239-241.

17 Coseriu Eugenio, *Limba română în fața Occidentului. De la Genebrardus la Hervás* (tłum. Avram Andrei), Cluj-Napoca, Editura Dacia 1994, s. 91.

18 W języku starorumuńskim istniała opozycja między *n* i *nn*, zob. m.in. Sala Marius, *Contribuții* ... op. cit., s. 47.

Pod koniec XVIII w. i z początkiem XIX w., język rumuński notuje wzmoczony napływ neologizmów, głównie włoskich, francuskich i łacińskich, niezbędnych dla nazwania nowych pojęć i przedmiotów. Jest to okres rumuńskiego Oświecenia (Iluminism), który sprzyjał procesowi słowotwórstwa, zaś obecność spółgłosek długich była zauważalna: „Iluminismul se caracterizează tocmai prin tendința de creații lexicale.”¹⁹ W celu łatwiejszej adaptacji nowych pojęć i nazw, bardzo często obok nowej terminologii podawano dotychczasowe odpowiedniki, jak np.: *alligatore sau* (lub) *caiman, argilla sau lutul* (głina), *cancellariul sau logofătul* (d. kanclerz), *rebelul sau răsvrătitoriul*,²⁰ itd.

Obecność spółgłosek podwójnych we współczesnym słownictwie rumuńskim

Dicționarul limbii române moderne (Editura Academiei Republicii Populare Române, București 1958), na stronach 422-423 podaje pełną listę haseł – derywatów z prefiksem *în-*. Na uwadze mamy w dalszym ciągu te słowa, które rozpoczynają się na spółgłoskę *n*. Wymieniony słownik (DLRM) wykazuje około 70 haseł łącznie z derywatami, oraz przykładami stosowanymi zamiennie, a także nielicznymi regionalizmami. Są to rzeczowniki bez mała rodzaju żeńskiego (zaledwie jeden rzeczownik rodzaju nijakiego), czasowniki, przymiotniki i tylko jeden przysłówek. Etymologia omawianego słownictwa jest zróżnicowana i w sposób jednoznaczny odzwierciedla historyczny proces kształtowania leksyki rumuńskiej. W 1980 r. ukazuje się w Bukareszcie nakładem Editura științifică și enciclopedică: *Dicționar al limbii române contemporane de uz curent* pod red. Vasile Brebana. Słownik ten przeznaczony do użytku bieżącego uwzględnił w porównaniu z zasobem zamieszczonym w DLRM zaledwie 15 haseł. Nie jest naszym zamiarem wymienienie w tym artykule wszystkich sygnalizowanych derywatów z DLRM, więc praktycznie ich przepisanie, lecz ograniczenie się do prezentacji wszystkich czasowników w bezokoliczniku, które odgrywają w języku rumuńskim nie tylko tym codziennym, ale także w języku literackim, a nawet specjalistycznym – czołową rolę.

Czasowniki z prefiksem: *în-*: *innăbuși* < serb. *nabušili* (dusić się, zagłuszać, tłumić), *innăclăi* < bułg. *kladnja* (brudzić się klejem), *innădi* < bułg. *nada* (wabić, zaciągać, zanęcać, sztukować), *innămoli* < ukr. *namil* (zamulać, grzęznąć), *innărăvi* < st. słow. *nравū* (znarowić się, wpadać w nałóg), *innebuni* (*ne + bun*) < łac. *bonus* (oszaleć, zwariować), *innegri* (*în + negru*) < łac. *nigru* (czernić, brudzić, oczerniać), *innegura* < łac. *nebula* (zasnuć, przesłonić mgłą),

19 Niculescu Alexandru, *Individualitatea limbii române între limbile romanice*, rozdział: *Glosele românești din secolele XVIII-XIX*, Editura științifică și enciclopedică, București 1978, s. 149.

20 Niculescu Alexandru, op. cit., s. 150-151.

innemuri < łac. *morire* (być nieśmiertelnym), *innisipa* < bułg. *nasip* (zapiaszcząć, zapiaszcząć się), *innobila* < fr. *anoblir* (uszlachetniać, nobilitować), *innoda* < łac. *nodus* (wiązać na supeł, supłać), *innoi* < łac. *novus*, *nova* (odnawiać, odświeżać), *innomoli* < ukr. *namil* (zamulać), *innopta* < łac. *nox*, *noctis* (zciemniać się, zanocować), *innora*²¹ < łac. *nubilum* (chmurzyć się, zaciemniać), *innoroi* < bułg. *naroi* (grząźć w błocie, błocić się).

Listę czasowników z prefiksem *in-*, uzupełniają przykłady z wcześniej wymienionym prefiksem: *inter-*, zaimkiem wskazującym oraz przymiotnikami z prefiksem *in-*, będących również przedmiotem dyskusowanego problemu: *innăscut*, przymiotnik (*in* + *născut*, od *naște*) < łac. *nascere* (wrodzony, przyrodzony), wg. franc. *inné*. Z kolei prefiks *inter-*, w interesującej nas kwestii pozostaje w sferze geminatów wyłącznie w połączeniu z przymiotnikiem rozpoczynającym się na spółgłoskę: *r*: *interraional* (*inter* + *raional*), w znaczeniu: międzynarodowy, międzydzielnicowy, międzypowiatowy. Jest to jedyny przykład w języku rumuńskim. Zaimek *cellalt* ze spółgłoską długą *ll* jest jedną z licznych odmian zaimka wskazującego obok: *celalalt*, *cealaltă*, *celălalt*, *celalt*. Zaimek *cellalt* według tej pisowni jest raczej rzadko stosowany.

Geminaty w terminologii technicznej

Niektóre z uwzględnionych w DLRM rzeczowników znajdują szerokie zastosowanie jako terminy specjalistyczne, np. rzeczownik *innobilare*²² (uszlachetnianie, nadawanie szlachectwa, proces uszlachetniania jak w przykładzie: *innobilarea oțelului*, czyli: *alieroa oțelului cu nichel* „pokrywanie stali niklem, niklowanie”), zaś w budownictwie drogowym: *innobilarea agregatelor* (przygotowanie i wyposażanie agregatów, np. do produkcji masy bitumicznej – *bitumul*).

W nazewnictwie technicznym dużą rolę odgrywa polisemantyczny czasownik: *innădi* w znaczeniu: łączyć, połączyć, sztukować, zaciągać, przywabiać, zanęcać ..., np. *innădire cap la cap*²³ (łączenie przez sztukowanie odległych części), *innădirea cablului* (przedłużanie przewodu, kabla), itd.

Geminaty w twórczości literackiej

Długa spółgłoska *nn* występuje także chociaż niezbyt często w literaturze rumuńskiej. Poeta Dimitrie Bolintineanu (1825-1872) jest przedstawicielem okresu romantyzmu i autorem m.in. wiersza pt. *Plopul* (Topola). Fragmenty wiersza:

²¹ Zamiennie także: *innoura*.

²² *Dicționar politehnic* (red. Karniol Zissu, Neumann Carol, Țițeica Radu), Editura tehnică, București 1957, s. 347.

²³ *Dicționar tehnic poliglot* (red. Marin Constantin), Editura tehnică, București 1967, s. 396.

Trecătorii sfînd în cale
innopta cătînd la el;
 Vîrfu-i peste sfînci pletoase
 De departe îl vedeam
 Și-**nnoptînd** prin văi rîpoase ...

W wolnym tłumaczeniu:

Podróźni będący w drodze
 pod nią noclegu szukali;
 jej wierzchołek znad pomarszczonych skał
 już z dala dostrzegłem
 a nocując wśród łąk urwistych ...

(H. M.)

Nie brakuje też przykładów w twórczości awangardy rumuńskiej:

... și pe smațul tău lunar dumnezeu de vis voi zgîrie mersul
 caravelor
 ale căror lungi șuierături asigură plecarea **innegurată** ...²⁴

W wolnym tłumaczeniu:

... i na twoim księżycowym szklwie wysniony Bóg pragnie wyrysować koleiny
 długo terkoczących karawan,
 których drogę zabezpiecza ścieląca się mgła.

(H. M.)

Można tutaj przytoczyć też niektóre tytuły utworów literackich, aby wykazać dalsze przykłady na obecność spółgłosek długich. Mihai Eminescu (1850-1889) jest autorem wiersza *Glossa* napisanego w 1883 r. Obecnie w języku rumuńskim: *glosă* < łac. *glossa*. Powieściopisarz Ury Benadar (właśc. Simion Schmidt, 1895-1971) zatytułował swoją powieść z 1934 r.: *Gettou – Veac XX*. Słowniki rumuńskie odnotowują słowo *getto* z pojedynczym *t*: *ghetou*.

Geminaty w terminologii religijnej, biblijnej, kościelnej

bb

Abba, także odmiana *avva* lub *ava* <hebr. *âb*, *abba* (ojciec). Rumuński apelatyw, którym posługują się między sobą mnisi prawosławni.²⁵ Z kolei w rumuńskiej wersji Pater Noster mamy *Tatăl Nostru*, gdyż język ten nie dysponuje

²⁴ Autorem fragmentu wiersza pt.: *Omul Aproximativ* jest Tzara Tristan (Rosenstock Samuel, 1896-1963), w: *Vatra*, Târgu-Mureș, 3, 1996, s. 22. N/t twórczości i języka Tristana Tzary, zob. także: Hryhorowicz Zdzisław, *Cântecul unei pămîni sau sfidarea literaturii*, Wyd. Naukowe UAM, Poznań 2001.

²⁵ *Dicționar religios* (red. Stoian M. Ion), Editura Garamond, București 1994, s. 35.

przykładem *pater*, lecz *tata*, który nawiązuje do hebrajskiego *ab* w znaczeniu polskiego *tato*.²⁶ Według Dictionnaire Encyclopédique de la Bible: „... formule de prière par laquelle Jésus (Mc 14,36) et les fidèles (Rm 8,15; Ga 4,6) s'adressent à Dieu. Le mot vient du langage des enfants (comme « papa » et finalement remplacé l'état emphatique de l'aram: ab = père qui est normalement « abba ».”²⁷

Barabba, także dawna odmiana (*Varava*) „numele unui periculos tâlhar amintit în Noul Testament”.²⁸ *Barabas* < gr. *Barrabas* << aram. *bar abba*: syn ojca. Przywódca bandy buntowników i morderców.²⁹ W języku francuskim: *Barabbas*.

Rábbi (*rábí*) < gr. *rabbi* „termenul ebraic care înseamnă domnul meu devenit titlu onorific pentru cărturari ...” „Rabbi, hebr. termin rabbi i aram. rabbouni, odpowiednik polskiego *mój pan*. Sposób uroczystego zwracania się do uczonych w Prawie.”³⁰

dd

Buddha, „întemeietorul tradițional al budismului”, *budism* < fr. *boudhisme*. Budda (właśc. Siddharta Gautama, asceta i filozof, twórca buddyzmu).³¹

Poddiacon, rz. r. m., pomocnik diakona w cerkwi < st. słow. *podŭdijakonŭ*.

hh

Wahhabiji, „Adepti ai unei secte islamice, întemeiată de Muhammad ibn al-wahhab (1703-1791).” Wahabici (także wahhabici), wyznawcy sekty muzułmańskiej w Arabii od XVIII w.³²

cc (kk)

Mecca, oraz odmiana *Mekka* „oraș în vestul Peninsulei arabice, unde s-a născut Mahomed ...” „Mekka – najważniejszy ośrodek kultu religii muzułmanów.”

ll

Allah „(în arabă al Illah), divinitate arabă supremă, drept unică și absolută.” „Allah w islamie, Bóg, stwórca świata, jeden i jedyny byt samoistny.”

26 Mistowski Henryk, Język rumuński a problem terminologii religijno-kościelnej, w: Scripta Neofilologica Posnaniensia, t. IV, Wydział Neofilologii UAM, Poznań 2002, s. 101.

27 Dictionnaire Encyclopédique de la Bible, Turnhout (Belgique) 1987, s. 2.

28 Dictionar religios ..., op. cit. 36 et passim.

29 Słownik Nowego Testamentu (red. Dufour Léon-Xavier). Przekł. i oprac. polskie BP Romaniuk Kazimierz, Księgarnia Św. Wojciecha, Poznań 1986, s. 152.

30 Słownik Nowego ... op. cit., s. 540 et passim.

31 Leksykon PWN, Warszawa 1972, s. 146 et passim.

32 Słownik wyrazów obcych, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1958, s. 693.

nn

Anna (*Ana*), „arhiereu iudeu din vremea Mîntuitorului, fiul lui Set, mai tîrziu mare – preot.” Najczęściej używaną formą w języku rumuńskim jest *Ana* < hebr. *Hananya*, co oznacza: „Jahwe ulitował się.” W przeciwieństwie do Dictionar religios, w Faptele Sfinților Apostoli (Dzieje Apostolskie), w rozdziale 4, w. 6, mamy: „Și Anna arhiereul și Caiafa și Ioan și Alexandru și cîți erau din neamul arhieresc”.³³ Odpowiednio w języku polskim: „... arcykapłan Annasz, Kajfasz, Jan, Aleksander i wszyscy z rodu arcykapłańskiego.”³⁴ Także w rumuńskich Ewangeliach według Łukasza i Jana znajdujemy tę samą pisownię: *Anna*: „În zilele arhiereilor Anna și Caiafa, a fost cuvîntul lui Dumnezeu către Ioan, fiul lui Zaharea, în pustie, ...” W języku polskim: „... za arcybiskupów Annasza i Kajfasza, Bóg uczynił Jana, syna Zahariasza.” W porzekadle rumuńskim używa się zazwyczaj postaci *Ana*, np. *a purta pe cineva de la Ana la Caiafa* (wodzić kogoś od Annasza do Kajfasza). Wymienione nazwy mieszczą się w języku francuskim w wyrażeniu: *les grands prêtres Anne et Caïphe*.

Sunnism, rz. r. nij. „Curent tradiționalist al islamului < fr. *sunnisme*. Sunna w islamie tradycja religijna zawarta w hadisach; uzupełnienie i egzegeza Koranu. Sunnici, ortodoksyjny odłam muzułmanów.

ss

Francisc d'Assisi (pe numele laic Giovanni Berdardone, 1182-1226) „teolog și poet italian, fondatorul ordinelor franciscanilor, clariselor și terțiarilor, canonizat de Biserica romano-catolică și sărbătorit la 4 octombrie.” Św. Franciszek, patriarcha zakonu Braci Mniejszych, syn kupca Bernardone. Apostołował w dolinie Rietet. Uczestniczył w Soborze Laterańskim IV (1215).³⁵

Grigorie de Nissa (333-395), „sfinț, născut în Cezarca Capodociei, fratele sf. Vasile cel Mare.” Św. Grzegorz z Nyssy – brat św. Bazylego. Był biskupem w Nyssie kapadockiej.³⁶

Transsubstanțiere, rzecz. r. ż., „termen în teologie romano-catolică pentru a exprima prefacerea pîinii și a vinului în trupul și sîngele lui Iisus Hristos la Liturghie.” Także czasownik *transsubstanția* (również *transsubstantia*) < fr. *transsubstantier*. „Transsubstancja < neołac. przemiana istoty dokonująca się w ofierze Mszy św. przemiana substancji chleba i wina w substancję ciała i krwi

33 Biblia sau Sfînta Scriptura, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București 1982, s. 1240 i 1166 et passim.

34 Pismo Święte, Stary i Nowy Testament (red. Peter Michał, ks. – Stary Testament, Wolniewicz Marian, ks. – Nowy Testament), Księgarnia Świętego Wojciecha, Poznań 2003, s. 1558 et passim.

35 Martyrologium, Akademia Teologii Katolickiej, Warszawa 1984, s. 210.

36 Martyrologium ..., op. cit., s. 18.

Jezusa Chrystusa.³⁷ W rumuńskiej tradycji prawosławnej preferuje się rzeczownik r. ż.: *prefacere* (przeobrażenie, przemiana) = *schimbarea darurilor euharistice* (pîinea și vinul) în trupul și sîngele Domnului Hristos, np. *prefacerea euharistică*.

Missale < fr. *missel*, niem. *Missale*, rz. r. ż. „Liturgier catolic” Mszał katolicki. W Muzeum Brukenthal w Sibiu znajdują się cztery egzemplarze Mszału przygotowane przez średniowiecznych kopistów w Transylwanii.

tt

Attalos, „sfinț, unul dintre cei patru sfinți martiri alături de Zotikos, Kamasis și Philippos.” Święty, jeden z czworga świętych męczenników obok Zotikosa, Kamasisa i Philipposa, których szczątki odkryto w Dobrudży, w okolicach miasta Tulcea (Tulcza) w 1971 r. (Na podstawie *Dicționar religios ...*, op. cit., s. 34.)

Geminaty w pisowni nazwisk

ll

Bellu Pavel (1920), poeta, autor m.in. tomu wierszy: *Flori de piatră*. *Bolliac Cezar*, w niektórych źródłach także Boliac (1813-1881), współtwórca rumuńskiego teatru narodowego, wybitny poeta, uczestnik rewolucji w 1848 r., autor poematów, m.in. *Fata de boier și fata de țigan*, *Carnavalul*, *Clăcașul*, pierwszy nowoczesny dziennikarz rumuński. *Callimachi Gavril*, prawosławny metropolita Mołdawii w latach 1760-1786, autor ponad 20 książek dla księży. Reprezentował postawę filo-rosyjską w przekonaniu, że Rosja przyczyni się do wyzwolenia chrześcijaństwa spod tureckiego jarzma.³⁸ *Callimachi Scarlat* (1896-1975), poeta, autor m.in. tomiku wierszy: *Alb și negru* (1920) oraz dramatu teatralnego: *Logodnica lui Wolfgang*. *Davilla Al.* (1862-1929), pisarz i autor jedynego dramatu historycznego: *Vlaicu-Vodă* (1902). *Frollo Mia*, poetka uważana za przedstawicielkę symbolizmu, autorka zbioru poezji: *Flori de flacări*. Od 1905 r. związana z czasopiśmie propagującym symbolizm „*Viața nouă*” oraz z pismem promującym literaturę kobiecą „*Revista noastră*”, w którym publikuje swoje utwory obok takich pisarek jak: *Sofia Nădejde*, *Elena Văcărescu*, *Maria Cunțan* i *Alice Călugăru*. *Millian-Minulescu Claudia* (1887-1961), autorka sztuki teatralnej: *Eminescu și Veronica*, przedstawicielka symbolizmu, autorka utworów o charakterze sentymentalnym, w tym tomu wierszy pt. *Garoafe roșii* (1914). *Mille Constantin* (1861-1927), pisarz, animator

37 *Mały słownik teologiczny* (Vorgrimler Herbert, Rahner Karl), Instytut Wydawniczy PAX, Warszawa 1987, s. 501.

38 *Păcurariu Mircea*, prof. ks., *Istoria Bisericii Ortodoxe Române*, Chișinău, Editura Știința 1993, s. 280.

rumuńskiej prasy, współzałożyciel literackiego czasopisma „*Contemporanul*”. *Millo Matei* (1814-1896), wybitny aktor rumuński, reżyser, dyrektor Teatru Narodowego w Iași i w Bukareszcie, autor pierwszej rumuńskiej operetki: *Baba Hîrca* (1848). *Pallady Th.* (1935), wybitny malarz rumuński, pejzażysta. *Pillat Ion* (1891-1945), eseista, czołowy poeta okresu międzywojnia, modernista, autor komedii: *Dinul Păturică* (1925).

Podwójną spółgłoskę *ll* znajdujemy też w imionach własnych, zob. np. tytuł wiersza *Camila Baltazara* (1902-1977) pt.: *Ella Benador*,³⁹ oraz innego przedstawiciela nadrealizmu w literaturze rumuńskiej: *Gellu Nauma* (1915), autora tomów wierszy: *Drumul incendiilor* oraz *Libertatea de a dormi pe timpuri*.

nn

Pann Anton (właśc. *Petroveanu Pantaleon*, 1796-1854), kompozytor, pisarz, wydawca, zbieracz folkloru. Najważniejsze jego dzieła: *Fabule și istorioare* (1841), *O șezătoare la țară sau călătoria lui Moș Albu* (1852), *Culegere de proverburile sau povestea vorbirii* (1852-1853), *Nezdrăvăniile lui Nastratin Hoge* (1853). Jest również autorem poezji *Deșteaptă-te române!* Na podstawie tekstu tego wiersza powstał aktualny rumuński hymn narodowy po wydarzeniach z grudnia 1989 r. *Zanne Iuliu* (1855-1924), folklorysta, autor monumentalnego dzieła: *Proverbe românilor*.

W literackim piśmiennictwie rumuńskim pojawia się podwójna spółgłoska *nn* również w imieniu poetki francuskiej pochodzenia rumuńskiego *Anny de Noailles* (*Brâncoveanu*, 1876-1933).⁴⁰ Podobna pisownia w *Dicționar cronologic*:⁴¹ *Anne de Noailles*, oraz w wydawnictwach francuskich: *Anna de Noailles*.⁴²

pp⁴³

Popp Vasile, lekarz, zbieracz i popularyzator materiałów folklorystycznych. W r. 1839 jako pierwszy przetłumaczył na język rumuński *Bukoliki Wergiliusza*.

ss

Andreescu-Ladmiss Nicolae (1907), pisarz, z zamiłowania lotnik, autor powieści: *În țara cerului* oraz powieści o charakterze erotycznym: *Între două*

39 Zob. zbiór poezji: *Poeme vechi și noi*, Biblioteca pentru toți, București 1948.

40 Ștefănescu Cornelia, *Cu Martha Bibescu despre Marcel Proust și prietenii săi români*, w: *Secolul 20*, nr 4, București 1968, s. 76.

41 *Dicționar cronologic, Literatura română*, Editura științifică și enciclopedică, București 1979.

42 *Perche Louis, Anna de Noailles, Poètes d'aujourd'hui*, Éditions Pierre Seghers, Paris 1964.

43 Zob. również tytuł noweli *Ury Benadora: Appassionata* (1935 r.).

femei. **Balassan Th.**, dziennikarz, redaktor pisma „Curierul de Iași”, którym w latach 1876-1877 kierował M. Eminescu. **Bassarabescu I. A.** (1870-1952), prozaik, opisy targów prowincjonalnych, autor licznych opowiadań, m. in.: *Vulturii*, *Norocul* (1907), utalentowany memorialista, aby wymienić takie pozycje jak: *Lume de ieri*, czy *Amintiri vesele și dureroase* (1943). **Băssărăbeanu Ștefan** (1849-1919), prozaik, autor szkiców i noweli o charakterze społecznym. **Cassian Nina** (1924), wybitna poetka, autorka zbiorów poezji: *O sută de poeme* (z ilustracjami autorki), *Spectacol în aer liber*, *O altă monografie a dragostei* (1974), *Marea conjugare*, *Recviem* (1976). **Perpessicius** (właśc. Panaitescu D., 1891-1971), wybitny poeta, krytyk, historyk literatury, recenzent literacki okresu międzywojennego. Interesował się szczególnie XIX w. Jest współautorem (Ion Pillat) dwutomowego dzieła: *Antologia poezilor de azi* (t. I 1925, t. II 1928). Autor obszernego opracowania historiograficznego: *Mențiuni de istoriografie literară și folclor* (1957). **Russo Alecu** (1819-1859), autor sztuk teatralnych, m.in.: *Jicnicerul Vadră* (albo *Provincialul la Teatrul Național*), autor poematu *Cîntarea României* (1850) oraz ballad i utworów folklorystycznych, a także znakomych artykułów polemicznych jak np. *Critica criticii*, uczestnik Rewolucji z 1848 r. i gorący zwolennik zjednoczenia księstw rumuńskich. **Sassu Alexandru**, minister d/s Parlamentu (od 1998 r.). **Vissarion Ion** (1883-1951), prozaik poruszający się w tematyce chłopskiej, autor dramatu: *Lupii* (1914). Utwory swoje zawarł w tomie: *Nevestele lui moș Dorogan*.

#

Botta Emil (1912-1977), wybitny rumuński aktor dramatyczny, poeta. **Filotti Eugen**, dziennikarz okresu międzywojnia, redaktor naczelny tygodnika „Cuvîntul liber”. **Frunzetti Ion**, poeta okresu międzywojennego, autor zbioru wierszy: *Greul pămîntului*. **Karnabatt D.** (1887-1949), poeta piszący pod wpływem A. Macedonskiego. Autor cyklu wierszy: *Crini albi și roșii*, *Opale și rubine*, oraz tomu wierszy o charakterze erotycznym pt.: *Poeme visului*. **Lipatti Valentin** (1923), wybitny romanista i italianista, profesor Uniwersytetu w Bukareszcie, badacz stosunków kulturalnych rumuńsko-francuskich, tłumacz dzieł pisarzy francuskich (Corneille, Montesquieu, Diderot, R. Rolland, Aragon, P. Eluard). **Nottara Constantin**, czołowy aktor teatralny, w r. 1890 wystąpił w roli Jana w sztuce I. L. Caragialego: *Năpasta*. **Rosetti C. A.** (1816-1885), poeta, tłumacz Byrona, autor pism politycznych i społecznych. Nazwisko bardzo popularne wśród intelektualistów rumuńskich. **Rosetti Alexandru** (1895), znakomity lingwista, profesor Uniwersytetu w Bukareszcie, autor monumentalnej pracy: *Istoria limbii române*. **Tattarescu Gheorghe** (1820-1894), malarz, uprawiał malarstwo patriotyczne i kościelne, współzałożyciel obok Th.

Amana „rumuńskiego szkolnictwa artystycznego, studia w Akademii św. Łukasza w Rzymie.

zz

Negruzzi Costache (1808-1868), znakomity prozaik rumuński XIX w., zwolennik prądu narodowo-ludowego w języku i literaturze rumuńskiej, tłumacz na język rumuński dzieł V. Hugo i A. Puszkina. Autor nowel przygodowych: *Zoe* (1837), *O alergare de cai* (1840), a także nowel historycznych: *Alexandru Lăpușneanul*, *Sobietki și romîni*, *Regele Polonie și domnul Moldovei*. **Negruzzi Iacob** (1842-1932), sekretarz Towarzystwa Literackiego „Junimea”, redaktor czasopisma „Convorbiri literare” (1867), autor sztuk teatralnych, poeta. **Negruzzi Ion** (1840-1890), syn Costache Negruzziego i brat Jakuba, autor znanych nowel: *Vîntul soartei*, *Evreica*, *O răzbunare*, *Țiganca*.

Varia

Bogata i reprezentatywna część gminatów w języku rumuńskim dotyczy szeroko rozumianej terminologii międzynarodowej z odniesieniem do tradycji historycznej, do starożytności, do bogatej ilościowo terminologii technicznej, także muzycznej, wreszcie uwzględniającej nazwiska uznanych autorytetów, nazwy miejscowości, nazwy stolic itp.⁴⁴

Dla zilustrowania zagadnienia – szereg wybranych przykładów na okliczność niektórych spółgłosek dźwięcznych: gg: *saiggiu*, sługa, poborca podatkowy Wielkiej Porty w Księstwach Rumuńskich < tur. sayci. Czasownik *saiggi* = posługiwać, pobierać daniny. ll: *Universitatea Jagiellonă*, *Biblioteca Jagiellonă*; *Callatis*, historyczna nazwa znanej miejscowości wypoczynkowej nad Morzem Czarnym, obecnie Mangalia; *Pallas Athena*, jedno z imion starożytnej bogini greckiej Ateny; *Scylla și Caribda*, Scylla i Charybda w mitologii greckiej dwa potwory przebywające po obu stronach Cieśniny Mesyńskiej. mm: *kilogrammetru* (również *chilogrammetru*)⁴⁵ < fr. *kilogrammètre*, kilogramometr (jednostka pracy równa pracy potrzebnej do podniesienia ciężaru jednego kilograma na wysokość jednego metra). ss: *Hus* (także *Huss*)⁴⁶ Jan (1369-1415), czeski reformator religijny i bohater narodowy; *Canossa*, podobnie w języku polskim *Canossa*; *loess* < fr. *loess*, less – skała osadowa barwy jasnożółtej;

44 Definicje w języku polskim i rumuńskim pochodzą z następujących źródeł: *Leksykon PWN*, op. cit., *Słownik wyrazów obcych*, op. cit., *Dicționar limbii române*, op. cit.

45 Unitate de măsură pentru lucru mecanic efectuat pentru un kilogram de înălțime de un metru.

46 Reformator cech, rector Uniwersytetu w Pradze.

*loessoid*⁴⁷; *Odissea* (np. Odissea lui Homer), Odyseja; *transsiberian* < wg. franc. *transsibérien*, przym. transsyberyjski; *transsudatie*,⁴⁸ rz. r. ż., transsudacja (proces przenikania surowicy krwi z naczyń krwionośnych do tkanek i jam ciała); *mass-media*.⁴⁹ it: *Watt* < fr. ang. *watt*, watt = jednostka mocy elektrycznej lub mechanicznej, przy której w czasie 1 sekundy wykonywana jest praca 1 dżula;⁵⁰ *Wattimetru* < fr. *wattmètre* = watomierz, przyrząd do pomiaru mocy elektr., czynnej; *wattoră* < wg. franc. *watt-heure* = watogodzina; *Rotterdam*; *Don Quijote*. zz: *mezzo-forte* = mezzo-forte (niezbyt silnie); *mezzo-soprană*, mezzosopran (głos żeński pośredni między sopranem i altem).

Zakończenie

Należy zgodzić się z wykładnią, iż prefiks *în-*, i zupełnie sporadycznie *inter-*, łącząc się ze słowami rozpoczynającymi się na spółgłoskę *n* i odpowiednio na *r*, tworzą niejako automatycznie spółgłoski długie *n* i *r*. Powstała tą drogą liczba derywatów nie jest aż tak nieliczna jak się na ogół podaje. Okazuje się, że wszystkie omówione czasowniki z prefiksem *în-*, a także rzeczowniki i przymiotniki (rzadziej przysłówki) z tym prefiksem wymienione w Dictionar limbii române tworzą jednak znaczącą liczbę jednostek, ciągle obecnych nie tylko w codziennym języku, ale także w języku specjalistycznym i literackim. Co się zaś tyczy spółgłosek długich i obecnych poza omawianymi derywatami, to ich liczba jest zauważalna. Pojawiają się one w różnych kontekstach i okresach, obejmują różne okresy czasu i wymagają odrębnego traktowania. Są one już obecne w najstarszych tekstach, jeszcze sporadycznie (XVI-XVII w.), jednak już w XVIII w., a zwłaszcza w XIX w., są obecne w terminologii religijno-kościelnej, w antroponomii, w leksyce specjalistycznej i w tej najnowszej, aby poprzestać na przykładzie: *mass-media*. Pochodzenie geminatów w języku rumuńskim abstrahując od opisanych formacji derywacyjnych należy tłumaczyć specyficznymi uwarunkowaniami, takimi jak wpływy obce, zwłaszcza łacińskie i greckie, a w mniejszym stopniu starosłowiańskie, zapożyczenia terminologii naukowo-technicznej, w tym dużej ilości rzeczowników. Właśnie ta kategoria gramatyczna jest podatna na derywację, a proces nominalizacji jest właśnie „specyficzną cechą leksyki języka

47 Przykład podaje: Hristea Theodor, w: *Probleme de etimologie*, Editura științifică, București 1968, s. 33.

48 *Trecerea plamei din singe în țeseturi prin pereți vaselor*.

49 W: *Revista* 22, nr. 747, București 2004.

50 Unitate de măsură a puterii egală cu puterea care corespunde schimbului de energie sau lucrului mecanic de un joule.

specjalistycznego”.⁵¹ Być może, że w niektórych przypadkach należałoby spodziewać się obecności spółgłosek długich w rumuńskiej terminologii ze względu na obce pochodzenie i międzynarodowy charakter terminu. Typowym przykładem może być bardzo popularny w języku rumuńskim rzeczownik r. ż. *baladă*,⁵² z pojedynczym *l*, zapożyczony z języka francuskiego: *ballade* i mający swoje odpowiedniki w innych językach: ballada (prow.), Ballade (niem.), ballada (pol.), ballate (wł.) < ballare. Inny przykład stanowi w języku rumuńskim eksklamacja liturgiczna *aleluia* (chwalcie Jahwe), niekiedy także *aliluia* (jako wykrzyknik) < st. słow. *aleluja* << hebr. *halleluya*. Według pisowni z jednym *l*, także w Biblii w języku rumuńskim (np. w Psalmach 105, 106) oraz w rumuńskich ksiązkach do nabożeństwa.

Nie zawsze też dyskutowana terminologia, zwłaszcza obecna w twórczości literackiej, znajduje odzwierciedlenie w słownikach. G. Topirceanu w wierszu: *Noapte de Mai* np. posługuje się słownictwem pochodzenia włoskiego: *tarantella* i *confetti*, zaś DLRM wykazuje wprawdzie *tarantella*, ale już *confetti*, tylko z pojedynczym *t* (zob. w tym znaczeniu tytuł powieści U. Benadora: *Gettou – veac XX* i odpowiednio w DLRM *Ghetou*). Można więc mówić o wahaniach zarówno w języku pisanym jak i w wymiarze leksykograficznym.

Oddzielnego omówienia wymagają także geminaty w pisowni nazwisk rumuńskich. Chodzi tutaj o nazwiska osób, głównie pisarzy, aktorów, malarzy, duchowieństwa, naukowców, czy dziennikarzy. Niektóre z tych nazwisk biorą swój rodowód z koligacji zagranicznych, np. greckich, czy włoskich, a nawet polskich (zob.: N. Iorga, *Polonais et roumains*, București 1921, s. 54). Niektóre nazwiska są po prostu pseudonimami, względnie, nazwiskami zmodyfikowanymi przez dodanie odpowiednich sufiksów, przez wprowadzenie dodatkowej spółgłoski, inne z kolei nazwiska nie brzmiały zbyt interesująco, więc je zmieniano na pewnym etapie pokoleniowym. Tak np. działo się z nazwiskiem pisarza Costache Negruzziego, którego ojciec podpisywał się jako *Negrut* (przymiotnik *negrut* = czarnawy, czarnusienki), także ojciec największego romantyka rumuńskiego Michała Eminescu (1850-1889) podpisywał się jako *Gheorghe Eminovici*, a młody poeta zmienił je na bardziej brzmiąco po

51 Pieńkos Jerzy, *Przekład i tłumacz we współczesnym świecie*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1993, s. 271.

52 Wybitnym przedstawicielem współczesnej ballady poetyckiej w Rumunii jest George Topirceanu (1886-1937). Zob. m.in.: *Balade vesele și triste*, Editura „Viața Românească”, Iași 1920.

Ballada jako gatunek literacki cieszy się dużym uznaniem w rumuńskiej twórczości ludowej. Do folkloru rumuńskiego termin ten został wprowadzony przez V. Alecsandriego. W Paryżu, w r. 1855 ukazała się praca: *Ballades et chants populaires de la Roumanie (Principautés danubiennes)*, recueillis et traduits par V. Alecsandri avec une traduction par M. A. Ulicine (zob. *Dictionar cronologic*, op. cit., s. 138). Autorami ballad byli w Rumunii m.in.: Al. Russo, C. Negruzzi, N. Bălcescu, M. Kogălniceanu, E. Rădulescu.

rumuńskiego. Konserwatorium muzyczne w Bukareszcie nosi imię kompozytora Cipriana Porumbescu (1852-1883) z polskim rodowodem. Jego właściwe nazwisko: Cyprian Gołębiowski (rum. *porumbel* = pol. gołąb). Maria – córka Wojewody Bazylego Lupula wyszła za mąż za księcia Janusza Radziwiłła w 1645 r.⁵³ W XVII w. w Mołdawii spolszczono wiele nazwisk rumuńskich przez dodanie do rdzenia nazwiska sufiksu -ski (schi). W przypadku niektórych pisarzy można by spodziewać się, że ich nazwiska zawierają spółgłoski długie. Dotyczy to takich znakomitości pióra jak np. Tudor Arghezi (właśc. Ion N. Teodorescu, 1880-1967) czy Gala Galaction (właśc. Grigore Pişculescu, 1879-1961), którzy obierając pseudonimy nie zabiegali o obecność spółgłosek podwójnych.

W związku z postępowaniem cywilizacyjnym i aby użyć określenia Jerzego Pieńkosa: „internacjonalizacja terminologii naukowo-technicznej”, dodajmy też w związku z rozwojem neologii w ogóle, powstaje pytanie, czy problem spółgłosek długich w języku rumuńskim będzie podlegał tym przemianom, czy dojdzie do akceptacji, lub do ograniczania geminatów? Trudno o jednoznaczną odpowiedź, gdyż w prezentowanym powyżej materiale, który jednak nie wyczerpuje całości zagadnienia, ale jest pewną ilustracją, daje się zauważyć wahania w ortograficznym zapisie geminatów. Różnice w tym względzie są widoczne w konfrontacji z odpowiednimi hasłami słownikowymi. Zdarza się też, że słowniki nie zawsze nadążają z uwzględnieniem nowych zapożyczeń, które pojawiają się w prasie czy też w opracowaniach specjalistycznych. Przykładem może być rzeczownik *teck-ul* (drewno tekowe).⁵⁴ Rzeczownik ten (tutaj z rodzajnikiem określonym) nie jest atestowany ani przez DLRM, ani też przez Dictionar politehnic z 1957 r. Został on najprawdopodobniej zapożyczony z języka francuskiego, który zna dwie postaci tego rzeczownika: *teck* i *tek* < *portug. teca, de tēkku* (Larousse de la langue française, lexis, Librairie Larousse, Paris 1979, s. 1848).

Z punktu widzenia językoznawstwa rumuńskiego, wymowa usytuowanych obok siebie geminatów *n* i *r* w omawianych derywatach jako pojedynczych spółgłosek jest prawidłowa, natomiast brakuje odniesienia, albo sugestii, czy ewentualna wymowa tych spółgłosek jako spółgłosek podwójnych jest akceptowana? Wiadomo, że w języku polskim wymowa *n* jako podwójnej spółgłoski nie stanowi żadnego problemu, wobec tego polscy rumuniści i uczący się języka rumuńskiego w Polsce nie mają trudności w wymowie rumuńskich derywatów takich jak: *înnopta, înnoi*, czy *înnegri*. W języku rumuńskim, to trzeba wyraźnie podkreślić, utrzymuje się tendencja do minimalnego wysiłku ... „spre efort minim”.⁵⁵

53 Petrică Ion, *Confluente culturale româno-polone*, Editura Minerva, Bucureşti 1976, s. 297.

54 Zob. „Magazin”, nr 30, Bucureşti 2004.

55 Niculescu Alexandru (red.), *Manual de lingvistică ...*, op. cit., s. 92.